

Conclusion. *Music education is becoming an important part of the learning process, contributing to the development of empathy, emotional sensitivity and social maturity in pupils. By developing communication skills through music, pupils learn to feel each other, to predict and understand reactions, to be sensitive and attentive to other people's emotions. This is particularly important for primary school children who are just beginning to understand how social relationships and interpersonal interaction work.*

Key words: *emotional sensitivity, emotions, empathy, primary school pupils, musical arts.*

References

1. Shpitsa, R.I., Koval, N.O. (2021). Rozvytok emotsiinoho intelektu uchniv pochatkovoї shkoly v konteksti mystetskoї osvity [Developing emotional intelligence in primary school pupils through arts education]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 99(11), 197–200. [in Ukrainian].
2. Oleksiienko, D. V. (2024). Rozvytok empatii molodshykh shkoliariv na urokakh muzychnoho mystetstva [Developing empathy in primary school children in music lessons]. URL: <https://surl.li/csimap>. [in Ukrainian].
3. Kurkina, S. (2018). Vyhovannia emotsiinoї chutlyvosti do muzychnoho mystetstva u ditei doshkilnoho viku [Developing emotional sensitivity to music arts in pre-school children]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka - Scientific notes of Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University*, 143. 4–45. [in Ukrainian].
4. Haluziak, V. (2020). Rozvytok empatii v uchniv pidlitkovoho viku [Development of empathy in adolescent students]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho - Scientific notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University*, 210–219. [in Ukrainian].
5. Ulianova, V.S. (2019). Problema pidvyshchennia rivnia profesiinoї kompetentnosti maibutnoho vchytelia khudozhnoi kultury, ta vchytelia muzychnoho mystetstva, etyky ta estetyky [The problem of increasing the level of professional competence of a future teacher of artistic culture and a teacher of music, ethics and aesthetics]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 11(3), 129–132. [in Ukrainian].
6. Chaban-Chaika, S. V. (2020). Urok muzychnoho mystetstva – osnovna forma muzychnoi osvity uchniv zahalnoosvitnikh shkil [A music lesson is the main form of musical education of secondary school students]. *Naukovi zapysky – Scientific notes*, (1), 85–90. [in Ukrainian].



Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 7.03.2025 р.
Прийнято редакцією 7.04.2025 р.
Опубліковано 30.04.2025 р.

УДК 373.3.018.43:004]:159.942

DOI: 10.31376/2410-0897-2025-1-57-150-156

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Півовар Сергій Петрович

аспірант

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: pivovars20@gmail.com

ORCID ID: 0009-0008-7984-1748

У статті розглядаються особливості формування емоційного інтелекту учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання. Визначено значення емоційного інтелекту для соціально-емоційного розвитку дітей, їх навчальної мотивації та адаптації до освітнього процесу в цифровому середовищі. Проаналізовано ключові чинники, що впливають на розвиток емоційної компетентності учнів початкових класів у дистанційному навчанні. Розглянуто педагогічні методи та цифрові інструменти, які сприяють ефективному формуванню емоційного інтелекту. Особливу увагу приділено ролі вчителя у створенні сприятливого навчального середовища для розвитку емоційної компетентності в дистанційному форматі. Наведено практичні рекомендації щодо інтеграції елементів емоційного навчання в дистанційний освітній процес.

Ключові слова: *емоційний інтелект, початкова школа, дистанційне навчання, емоційна компетентність, цифрові технології, педагогічні методи.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта переживає значні трансформації, зокрема через активне впровадження цифрових технологій та дистанційного навчання. В умовах таких змін особливої актуальності набуває питання формування емоційного інтелекту учнів початкових класів, оскільки саме цей вік є критичним для розвитку емоційної сфери, соціальної взаємодії та саморегуляції. Дистанційне навчання, з одного боку, розширює можливості доступу до освітнього контенту, але, з іншого боку, створює нові виклики, пов'язані з відсутністю безпосередньої комунікації між учителем та учнями, обмеженням

невербального спілкування, недостатньою емоційною підтримкою та ризиком соціальної ізоляції.

Формування емоційного інтелекту в умовах дистанційного навчання вимагає розробки та впровадження ефективних педагогічних стратегій, які сприяють розвитку емоційної чутливості, емпатії, саморегуляції та навичок соціальної взаємодії. Крім того, важливим аспектом є використання цифрових технологій і онлайн-інструментів для підтримки емоційного розвитку дітей, що потребує адаптації традиційних методик до нових умов навчання.

Актуальність цієї проблеми також зумовлена зростанням ролі емоційного інтелекту у формуванні ключових компетентностей учнів початкових класів, які визначають їх здатність до навчання, соціалізації та успішної адаптації в сучасному суспільстві. Отже, виникає потреба в глибшому дослідженні особливостей розвитку емоційного інтелекту в умовах дистанційного навчання та розробці практичних рекомендацій для педагогів щодо створення ефективного навчального середовища, яке сприятиме емоційному та когнітивному розвитку учнів початкової школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. С. Грищенко та М. Шутько підкреслюють важливість цифрових інструментів для соціалізації дітей в умовах онлайн-освіти [1]. В. Демченко акцентує увагу на використанні емоційного інтелекту як засобу розвитку когнітивних і креативних здібностей молодших школярів [2], а Т. Котик зазначає необхідність інтеграції ігрових та інтерактивних методів для формування емоційної компетентності учнів початкової школи [3].

Наукові дослідження Л. Магдисюк та Л. Андросюк вказують на роль ігрових технологій у розвитку емоційного інтелекту та соціальних навичок [4], у той час як О. Мельник зосереджує увагу на важливості використання цифрових засобів для підтримки емоційної взаємодії серед учнів [5]. В. Побризаєва та О. Наливайко вивчають застосування гейміфікації в освітньому процесі, що сприяє розвитку емоційного інтелекту в учнів початкової школи [6]. І. Чекановська наголошує на необхідності системного підходу до формування емоційного інтелекту учнів початкової школи та його впливу на успішність навчання [7].

А. Чернявська вказує на те, що емоційний інтелект є ключовим фактором для успішного навчання, особливо в умовах дистанційної освіти [8]. О. Шквир та І. Гайдамашко аналізують підготовку майбутніх педагогів до використання цифрових технологій для розвитку емоційного інтелекту в освітньому середовищі [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує те, що інтеграція цифрових технологій та ігрових методів у освітній процес сприяє не лише розвитку емоційного інтелекту, а й покращенню соціальної взаємодії серед учнів. Ураховуючи ці напрацювання, доцільним є подальший розгляд практичних аспектів застосування цифрових ресурсів у розвитку емоційної компетентності молодших школярів.

Метою статті є дослідження особливостей формування емоційного інтелекту учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. На думку О. Мельник, емоційний інтелект є комплексною особистісною характеристикою, що поєднує емоційні та когнітивні компоненти. Він сприяє усвідомленню власних емоцій та почуттів оточуючих, забезпечує ефективну соціальну адаптацію, розвиток рефлексії та здатність регулювати власну поведінку й діяльність [5, с. 129].

Професор Т. Котик зазначає, що емоційний інтелект передбачає здатність людини до усвідомлення, розуміння та регулювання власних емоцій, а також ефективної взаємодії з навколишнім середовищем. Він проявляється в здатності точно оцінювати й виражати емоції, а також розпізнавати їх незалежно від зовнішніх обставин.

Дослідниця А. Чернявська розглядає емоційний інтелект як комплексне психологічне утворення, що динамічно розвивається та сприяє ефективній міжособистісній взаємодії, формуванню адекватної самооцінки, позитивного мислення, а також розвитку лідерських якостей, заснованих на усвідомленні ролі емоцій і вмінні ними управляти [8].

З'ясовано, що І. Чекановська визначає означене поняття як здатність людини усвідомлювати себе, розуміти емоції інших, ефективно спілкуватися, контролювати власні почуття та бажання, що особливо активізується в умовах кризових ситуацій, а також вибудовувати дружні й відкриті відносини з оточенням та мінімізувати негативний вплив стресу [7].

У статті В. Демченко [2, с. 120] виокремлено чотири ключові компоненти емоційного інтелекту: сприйняття, використання, розуміння та управління емоціями. Вони визначають здатність людини не лише розпізнавати власні та чужі емоції, а й використовувати їх у процесі мислення і прийняття рішень. Сприйняття емоцій передбачає уважність до невербальних сигналів, таких як міміка, жести та інтонація. Використання емоцій допомагає адаптувати їх до різних ситуацій, що сприяє підвищенню мотивації та продуктивності. Розуміння емоцій включає здатність аналізувати причини їх виникнення та прогнозувати подальші реакції. Управління емоціями дає змогу контролювати емоційний стан, підтримувати психологічну рівновагу та ефективно будувати взаємини з оточенням. Ці компоненти взаємопов'язані й

формують основу емоційної компетентності, яка є важливою для успішної соціальної адаптації та розвитку особистості.

Отже, на нашу думку, емоційний інтелект є багатовимірним явищем, що поєднує емоційно-когнітивні процеси та соціальні навички. Аналізуючи погляди дослідників, можна зробити висновок, що емоційний інтелект відіграє ключову роль у самосвідомості, адаптації та ефективній міжособистісній взаємодії. Він не лише сприяє розумінню власних та чужих емоцій, а й забезпечує регуляцію поведінки, розвиток рефлексії та формування особистісної зрілості. Таким чином, розвиток емоційного інтелекту є важливим фактором успішної соціальної та професійної діяльності.

На розвиток довольної емоційної регуляції учнів початкових класів впливають кілька важливих чинників, які формують їхню здатність контролювати власні емоції та реагувати на зовнішні подразники. За дослідженнями Л. Магдисюк та Л. Андросюк, серед психофізіологічних чинників ключову роль відіграють індивідуальні особливості дитини, такі як темперамент, рівень нервово-психічного розвитку та особливості роботи нервової системи. Психолого-педагогічні чинники включають умови шкільної взаємодії, стиль спілкування з учителем, організацію навчального процесу та рівень психологічного комфорту в класі. Соціально-психологічні чинники охоплюють вплив сімейного середовища, зокрема стиль виховання, рівень емоційної підтримки батьків і характер стосунків у родині. Водночас соціальні чинники, серед яких особливу роль відіграють медіа та цифрові технології, можуть як сприяти розвитку емоційної саморегуляції, так і створювати додаткові труднощі, наприклад, через інформаційне перевантаження або недостатню емоційну взаємодію в онлайн-просторі [4, с. 502].

У наукових доробках І. Чекановської зазначено, що у молодшому шкільному віці відбувається збагачення емоційного досвіду дитини. У шестирічних школярів формується усвідомлення себе, розуміння власних емоцій, а також ставлення до інших людей і навколишнього світу. Емоційний інтелект розвивається протягом усього життя під впливом різних чинників, зокрема й педагогічних. Серед педагогічних факторів, що сприяють розвитку емоційного інтелекту дитини, можна виокремити: чутливість учителя, комфортну атмосферу в класі, якість спілкування з однолітками, взаємодію учнів під час уроку (парна та групова робота), діяльність, що приносить позитивні емоції, рухову активність як під час уроків, так і поза ними (ранкові зустрічі, прогулянки, ігри тощо), змістовність і виразність навчального матеріалу, а також використання наочності, що викликає емоційний відгук (казки, мультфільми тощо) [7].

Українська дослідниця О. Мельник [5] зазначає, що молодші школярі вирізняються швидкою емоційною реакцією, безпосередністю у вираженні своїх почуттів та відкритістю до взаємодії з оточенням. Проте для цього віку також характерна емоційна нестійкість, що може виявлятися у частих змінах настрою, імпульсивних реакціях та підвищеній чутливості до зовнішніх обставин. Крім того, діти молодшого шкільного віку часто відчують труднощі у розпізнаванні власних і чужих емоцій, що може впливати на їхню комунікативну взаємодію з однолітками та дорослими. Це зумовлює необхідність педагогічної підтримки у розвитку емоційного інтелекту, що сприятиме формуванню навичок емоційної саморегуляції та розуміння почуттів інших.

Перехід на дистанційне навчання значно вплинув на емоційний стан молодших школярів. Відсутність безпосереднього контакту з однокласниками та вчителями може призводити до відчуття самотності, зниження мотивації до навчання та складнощів у саморегуляції. Окрім цього, дистанційне навчання обмежує можливості розвитку емоційного інтелекту, оскільки ускладнюється розпізнавання емоцій співрозмовників та формування емпатії. Менше можливостей для взаємодії з однолітками уповільнює розвиток соціальних навичок, зокрема вміння працювати в команді та конструктивно розв'язувати конфлікти [1, с. 21].

Розвиток емоційного інтелекту неможливий без активної взаємодії дитини з дорослими. Учителі можуть сприяти цьому, запроваджуючи рефлексивні практики, наприклад, вправи на зворотний зв'язок із використанням кольорових карток або емоцій для позначення настрою. Також ефективними є щотижневі челенджі з емпатії, вправи на саморегуляцію, такі як дихальні техніки та практики усвідомленості. Батьки можуть підтримувати емоційний розвиток дитини через щоденне обговорення її почуттів, ведення щоденника настрою та спільне читання книг про емоції [7].

Учитель виступає не лише організатором освітнього процесу, а й емоційним наставником, який допомагає дітям усвідомлювати, висловлювати та регулювати свої почуття. Для цього важливо використовувати емпатичний стиль спілкування, підтримувати відкритий діалог і створювати доброзичливу атмосферу на уроках [9].

Ефективними засобами є регулярні обговорення настрою учнів, емоційні рефлексії після виконання завдань та заохочення дітей ділитися своїми переживаннями через інтерактивні інструменти, такі як візуальні шкали настрою, відеоповідомлення чи рольові вправи. Важливою є й модель поведінки самого вчителя – демонстрація толерантності, уважності та вміння керувати власними емоціями слугує прикладом

для учнів [6].

Також велике значення має гнучкість навчання: адаптація завдань відповідно до емоційного стану дітей, забезпечення підтримки в складних ситуаціях та формування комфортного темпу роботи [3, с. 56]. Використання інтерактивних платформ для кооперативної діяльності сприяє зміцненню соціальних зв'язків між учнями та навчанню ефективної комунікації. Завдяки активній ролі вчителя онлайн-освіта може стати не лише інструментом передачі знань, а й простором для гармонійного розвитку емоційної компетентності молодших школярів [1, с. 21].

Аналіз останніх досліджень і публікацій здійснено на основі методу аналізу літератури. Розглянуті праці дослідників висвітлюють значення цифрових технологій, гейміфікації та інтерактивних методів у формуванні емоційного інтелекту молодших школярів. Отримані теоретичні узагальнення дозволяють перейти до практичного аспекту дослідження – розгляду ефективності використання цифрових засобів у розвитку емоційної компетентності учнів.

Попри певні труднощі, дистанційне навчання відкриває можливості для розвитку емоційного інтелекту через інтерактивні цифрові технології. Інтерактивні цифрові технології відіграють важливу роль у розвитку емоційного інтелекту під час дистанційного навчання. Використання платформ, таких як Kahoot!, ClassDojo, Seesaw та Mood Meter, допомагає учням розпізнавати власні емоції, аналізувати їх та знаходити способи регулювання [6]. Наприклад, у Kahoot! можна створювати вікторини, де учні визначають емоції персонажів або знаходять шляхи виходу зі стресових ситуацій. ClassDojo пропонує візуальне позначення настрою за допомогою персонажів, що сприяє усвідомленню емоційного стану. Seesaw дозволяє записувати короткі аудіо- та відеоповідомлення, у яких учні рефлексують про власні почуття. Mood Meter допомагає відстежувати зміни настрою та формувати усвідомлене ставлення до емоцій.

Також ефективними є інструменти для саморефлексії, наприклад, Google Forms, де можна створити щоденник емоцій, що сприяє розвитку усвідомлення власних переживань. Використання емоцій в чатах допомагає учням виражати почуття, а групові завдання у відеоконференціях сприяють розвитку емпатії та соціальної взаємодії. Завдяки цим технологіям учні не лише отримують знання, а й вчаться розуміти себе та інших, що є важливим аспектом емоційного розвитку [4, с. 297].

Онлайн-щоденники емоцій, такі як Google Forms або спеціальні мобільні додатки, допомагають учням фіксувати та аналізувати свій емоційний стан, сприяючи розвитку саморефлексії [6]. Для покращення навичок розпізнавання та розуміння емоцій у віртуальному класі можуть використовуватися різні методичні прийоми. Наприклад, картки настрою, які дозволяють учням візуально виражати свій емоційний стан, або рефлексивні хвилинки наприкінці уроку, під час яких діти мають можливість поділитися своїми емоціями та обговорити, що саме їх викликало. Це допомагає розвивати емпатію, комунікативні навички та створює сприятливу атмосферу в колективі.

Додатково ефективним засобом розвитку емпатії є онлайн-рольові ігри та ситуаційні вправи, що занурюють учнів у різні соціальні сценарії. Використання платформ на кшталт Minecraft Education або Virtual Reality (VR)-симуляцій дозволяє школярам взаємодіяти в змодельованому середовищі та відчувати на собі емоційні реакції інших. Наприклад, у таких вправах учні можуть отримати певну роль (друг, учитель, незнайомец, однокласник, людина, яка потребує допомоги) і, використовуючи голосовий або текстовий чат, передавати емоції, шукати конструктивні рішення в конфліктних ситуаціях або пропонувати шляхи підтримки для співрозмовника [6].

Такі вправи можуть поєднуватися із завданнями на рефлексію: після завершення гри учням пропонують обговорити свої відчуття, що допомагає формувати усвідомлене ставлення до поведінки інших. Крім того, використання інтерактивних історій або сценаріїв із вибором дій (наприклад, у додатках StoryJumper чи Twine) дає змогу не лише аналізувати почуття персонажів, а й моделювати власну поведінку в різних обставинах. Завдяки цьому школярі не просто засвоюють теоретичні знання про емоції, а й отримують практичний досвід розуміння та регулювання власного емоційного стану у взаємодії з оточенням.

Крім того, інтерактивні платформи, зокрема Zoom, Google Meet, або спеціалізовані освітні сервіси (наприклад, Classcraft, Roleplay.co), дозволяють організовувати групові обговорення або симуляційні ігри, де учні можуть відпрацьовувати соціальні сценарії та навчатися ефективним способам комунікації. Наприклад, рольова гра «День у житті іншого» може запропонувати учням побути в ролі людини з іншими життєвими обставинами та поділитися своїми емоціями після гри.

Вони дають змогу учням моделювати реальні життєві ситуації, учитися аналізувати емоційні реакції інших людей та знаходити шляхи для конструктивного розв'язання конфліктів. Такі вправи сприяють розвитку соціальної взаємодії та комунікативних навичок, що є особливо важливими в умовах дистанційного навчання [5].

Окрім цього, значну роль у формуванні емоційного інтелекту відіграє використання відеоматеріалів та казок. Наприклад, перегляд освітнього мультфільму «Думками на виворіт». Казкотерапія у відеоформаті (прослуховування історій про дружбу, співчуття, самоконтроль). Розбір емоційних ситуацій у відеоформаті із подальшим обговоренням на уроці. Обговорення таких матеріалів сприяє розвитку критичного мислення та глибшому розумінню емоційного світу.

Таким чином, поєднання сучасних цифрових інструментів із традиційними методами емоційного навчання сприяє гармонійному розвитку емоційного інтелекту учнів, допомагаючи їм краще розуміти себе та інших, а також ефективно взаємодіяти в соціальному середовищі [6].

На основі проаналізованого матеріалу було розроблено практичні рекомендації, спрямовані на формування емоційної компетентності учнів у процесі дистанційного навчання:

1. Створення сприятливого емоційного середовища. Емоційний стан учнів суттєво впливає на їх мотивацію та успішність у навчанні. Тому важливо розпочинати заняття із налаштування на навчання, використовуючи інструменти **Mood Meter** або **Google Forms** для ранкових опитувань про настрій учнів. Це дає змогу вчителю своєчасно виявляти емоційний стан дітей та, за необхідності, коригувати стиль спілкування або пропонувати додаткову підтримку.

Крім того, для створення атмосфери довіри та комфорту можна використовувати техніку «емоційної хвилинки» на початку уроку. Учні можуть коротко ділитися своїм настроєм або обирати смайлик, який його найкраще відображає.

2. Використання інтерактивних методів для розвитку емоційного інтелекту. Інтерактивні методи сприяють залученню учнів до навчального процесу та допомагають розвивати їх емоційну свідомість. До ефективних засобів можна віднести:

- вікторини в **Kahoot!** для розпізнавання емоцій та емоційних реакцій у різних ситуаціях;
- завдання на рефлексію у **Seesaw**, де учні можуть записувати відеоповідомлення про свої почуття, аналізувати власні реакції та ділитися своїми переживаннями;
- колективні онлайн-дошки, як-от **Padlet**, де учні можуть публікувати думки та обговорювати ефективні стратегії підтримки однокласників у складних ситуаціях.

3. Підтримка емоційного контакту між учнями та вчителем. Комунікація в дистанційному навчанні часто обмежена текстовими повідомленнями, що може ускладнювати розуміння емоційного стану учнів. Для налагодження ефективного зв'язку варто:

- упроваджувати «емоційні перерви» під час уроків, де учні можуть відпочити, поділитися думками або виконати прості вправи на розслаблення;
- використовувати емодзі в чатах, щоб учні могли швидко сигналізувати про свій стан;
- створити «Куточок довіри» у **Google Classroom**, де учні зможуть анонімно висловлювати свої почуття, ставити запитання або отримувати поради.

4. Розвиток емпатії та соціальних навичок. Формування емпатії є ключовим компонентом емоційного інтелекту. Дистанційне навчання не повинно обмежувати можливості для взаємодії між учнями. Розвитку емпатії сприятимуть:

- **рольові ігри** та ситуаційні вправи під час відеозустрічей, де учні отримують різні соціальні ролі та аналізують почуття інших людей;
- використання **ClassDojo**, що дає змогу дітям створювати віртуальних персонажів, які відображають їхній емоційний стан.

5. Навчання саморегуляції та зниження стресу. Уміння керувати власними емоціями є важливим аспектом психологічного благополуччя. Щоб допомогти учням розвивати саморегуляцію, можна впроваджувати такі практики:

- ведення «**щоденника емоцій**» у **google docs**, де учні можуть щоденно записувати свої емоційні стани, аналізувати причини переживань та знаходити ефективні способи їхнього подолання;
- виконання вправ на **релаксацію** та **фізичну активність** (наприклад, короткі дихальні вправи або йога перед початком уроку);
- запровадження творчих завдань, таких як створення мотиваційних колажів або малювання емоцій, що сприяє самовираженню та зменшенню рівня стресу.

Отже, застосування цифрових інструментів і методик у дистанційному навчанні не лише покращує освітній процес, а й сприяє формуванню емоційної компетентності учнів, допомагаючи їм краще розуміти та регулювати власні почуття.

Висновки. Розвиток емоційного інтелекту в молодших школярів є важливим аспектом їхнього особистісного становлення та соціальної адаптації. Він безпосередньо впливає на здатність дітей розпізнавати, розуміти та регулювати власні емоції, що сприяє формуванню конструктивної поведінки, розвитку емпатії та успішній взаємодії з оточуючими. Емоційний інтелект допомагає учням легше

адаптуватися до змін в освітньому середовищі, будувати довірливі стосунки та ефективно вирішувати конфлікти, що є ключовими чинниками їхнього емоційного благополуччя та навчального успіху.

Особливу роль у цьому процесі відіграють методи навчання, які враховують як когнітивні, так і емоційні складові розвитку дитини. Інтерактивні підходи, такі як ситуаційні завдання, рольові ігри, рефлексивні вправи та емоційні щоденники, дозволяють дітям усвідомлювати свої почуття, навчатися ефективно виражати емоції та взаємодіяти з однолітками. Використання цих методів в освітньому процесі сприяє формуванню позитивного емоційного клімату в класі, що, у свою чергу, полегшує засвоєння навчального матеріалу та підвищує мотивацію до навчання.

Сучасні цифрові технології розширюють можливості для розвитку емоційного інтелекту, особливо в умовах дистанційного навчання. Використання мультимедійних матеріалів, інтерактивних платформ, анімаційних відео та онлайн-ресурсів допомагає дітям краще усвідомлювати різні емоційні стани, вчитися їх регулювати та знаходити конструктивні шляхи вирішення емоційно насичених ситуацій. Такі засоби не лише роблять навчання цікавішим і доступнішим, а й сприяють формуванню емоційної стійкості, що особливо важливо в сучасному світі, де діти часто стикаються зі стресовими ситуаціями.

Поєднання традиційних та інноваційних методів навчання дозволяє створити гармонійне освітнє середовище, у якому розвиток емоційного інтелекту відбувається системно та природно. Завдяки цьому учні не лише покращують власну емоційну грамотність, а й розвивають соціальні навички, необхідні для успішної взаємодії у суспільстві. Таким чином, формування емоційного інтелекту є не лише важливим компонентом освітнього процесу, а й вагомим фактором загального розвитку дитини, що сприяє її впевненості, самостійності та психологічному комфорту.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері передбачають вивчення ефективності різних цифрових інструментів для розвитку емоційного інтелекту учнів, а також дослідження впливу емоційного інтелекту на навчальні досягнення та соціальну адаптацію учнів у дистанційному навчанні. Також є перспективи для дослідження методів інтеграції емоційного навчання в шкільну програму та оцінки його впливу на психоемоційний стан учнів.

Список використаної літератури:

1. Грищенко С. В., Шутько М. А. Особливості соціалізації дітей в умовах дистанційного навчання. *Педагогіка вищої школи: досвід і тенденції розвитку* : VII Всеукраїнська науково-практична конференція. Запоріжжя, 2023. С. 19–22.
2. Демченко В. Емоційний інтелект як засіб підвищення когнітивних та креативних можливостей молодших школярів. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 4. С. 119–123.
3. Котик Т. М. Нова українська школа: теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 187 с.
4. Магдисяк Л. І., Андросюк Л. В. Теоретико-методологічний аналіз особливостей розвитку емоційного інтелекту у молодших школярів засобами ігрових технологій. *Перспективи та інновації науки*. 2022. 10 (15). С. 495–503.
5. Мельник О. М. Розвиток емоційного інтелекту молодших школярів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73. Т. 1. С. 128–133.
6. Побризгаєва В., Наливайко О. Цифрові інструменти гейміфікації освітнього процесу учнів початкової школи в умовах дистанційного навчання. *Освітологічний дискурс*. 2024. № 2(45). С. 25–35.
7. Чекановська І. Формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи: теорія і практика. *Вересень*. 2021. № 3 (90). С. 34–44.
8. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. *Молодь і ринок*. 2012. № 12. С. 136–139.
9. Шквир О., Гайдамашко І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до дистанційного навчання. *Молодь і ринок*. 2020. № 3 (182). С. 17–22.

FEATURES OF THE FORMATION OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS UNDER DISTANCE LEARNING CONDITIONS

Pivovar Serhii

Student of the Third Level of Higher Education at the Institute of Pedagogy and Psychology of
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. The article examines the peculiarities of emotional intelligence development in primary school students in the context of distance learning. Emotional intelligence plays a crucial role in children's socio-emotional development, learning motivation, and adaptation to the educational process in a digital environment. Distance learning, despite providing access to educational content, poses challenges related to the lack of direct communication between teachers and students, limited non-verbal interaction, and potential risks of social isolation. Thus, the issue of fostering emotional intelligence in younger students becomes increasingly relevant, requiring effective pedagogical strategies and digital tools.

Purpose. The purpose of the study is to investigate the specific aspects of emotional intelligence formation in primary school students under the conditions of distance learning and to propose practical recommendations for its effective integration into the educational process.

Methods. The research employs psychological and educational literature analysis, analogy, induction, deduction, and empirical observations. Additionally, case studies on the use of digital technologies for emotional intelligence development in primary school students were analyzed.

Results. The study highlights the main factors influencing the development of emotional intelligence in distance learning. These factors include psychological and physiological characteristics of children, digital communication barriers, and the role of the teacher in providing emotional support. The research outlines effective pedagogical methods and digital tools that facilitate the development of emotional competence. These methods include the use of interactive platforms such as Kahoot!, ClassDojo, Seesaw, and Mood Meter, which help students recognize, express, and regulate emotions. Additionally, teachers can employ reflective practices such as mood diaries, emotional check-ins, and group discussions to enhance students' emotional awareness and self-regulation skills.

Originality. The study provides a comprehensive analysis of how digital technologies can be leveraged to foster emotional intelligence in primary school students. Unlike previous research, this article integrates various digital tools and methodological approaches to create a holistic framework for emotional intelligence development in an online educational environment. It also emphasizes the critical role of teachers in establishing a supportive emotional climate in distance learning.

Conclusion. The findings indicate that distance learning, despite its challenges, offers opportunities for the development of emotional intelligence through interactive digital tools and pedagogical strategies. Teachers play a vital role in maintaining students' emotional well-being and fostering an inclusive, emotionally supportive learning environment. The integration of emotional intelligence elements into the distance education process enhances students' self-awareness, emotional regulation, and social skills, ultimately contributing to their overall academic success and personal growth. Practical recommendations include the regular use of mood tracking tools, digital storytelling for emotional expression, and structured emotional learning activities in the virtual classroom.

Key words: emotional intelligence, primary school, distance learning, emotional competence, digital technologies, pedagogical methods.

References

1. Hryshchenko, S. V., & Shutko, M. A. (2023). Osoblyvosti sotsializatsii ditei v umovakh dystantsiinoho navchannia [Features of children's socialization in distance learning]. *Zaporizhzhia*, 19–22. [in Ukrainian].
2. Demchenko, V. (2021). Emotsiynyi intelekt yak zasib pidvyshchennia kohnityvnykh ta kreatyvnykh mozhlyvosti molodshykh shkoliariv [Emotional intelligence as a means of enhancing cognitive and creative abilities in primary school students]. *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thinking*, (4), 119–123. [in Ukrainian].
3. Kotik, T. M. (2020). *Nova ukrainska shkola: teoriia i praktyka formuvannia emotsiinoho intelektu v uchniv pochatkovoї shkoly* [New Ukrainian school: theory and practice of emotional intelligence formation in primary school students]. Aston. [in Ukrainian].
4. Mahdysiuk, L. I., & Androsiuk, L. V. (2022). Teoretyko-metodolohichniy analiz osoblyvosti rozvytku emotsiinoho intelektu u molodshykh shkoliariv zasobamy i hrovnykh tekhnolohii [Theoretical and methodological analysis of the features of emotional intelligence development in primary school students using game technologies]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Prospects and innovation in science*, 10(15), 495–503. [in Ukrainian].
5. Melnyk, O. M. (2020). Rozvytok emotsiinoho intelektu molodshykh shkoliariv [Development of emotional intelligence in primary school students]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 73(1), 128–133. [in Ukrainian].
6. Pobryzhaieva, V., & Nalyvaiko, O. (2024). Tsyfrovii instrumenty heimifikatsii osvitnoho protsesu uchniv pochatkovoї shkoly v umovakh dystantsiinoho navchannia [Digital tools for gamifying the educational process of primary school students in distance learning]. *Osvitlohichnyi dyskurs – Educational discourse*, 3, 25–35. [in Ukrainian].
7. Chekanovska, I. (2021). Formuvannia emotsiinoho intelektu v uchniv pochatkovoї shkoly: teoriia i praktyka [Formation of emotional intelligence in primary school students: Theory and practice]. *Veresen*, 3(90), 34–44. [in Ukrainian].
8. Cherniavska, A. (2012). Emotsiynyi intelekt – zaporuka uspishnoho navchannia [Emotional intelligence – the key to successful learning]. *Molod i rynek – Youth and market*, (12), 136–139. [in Ukrainian].
9. Shkvir, O., & Haidamashko, I. (2020). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do dystantsiinoho navchannia [Training future primary school teachers for distance learning]. *Molod i rynek – Youth and market*, 3(182), 17–22. [in Ukrainian].



Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 29.03.2025 р.
Прийнято редакцією 29.04.2025 р.
Опубліковано 30.04.2025 р.